

norsk

Norwegian Association of Special Libraries

fagbibliotekforening

Høringssvar fra Norsk fagbibliotekforening (NFF)

NFF mottok et brev datert 3. 7.2008, om at vi er oppnevnt som høringsinstans for "Evaluerings av ABM-utvikling", fra Kultur- og kirkedepartementet.

Norsk fagbibliotekforening (NFF)s vurdering av "Evaluerings av ABM-utvikling" tar utgangspunkt i: Evaluerings av ABM-utvikling. Rapport fra DIFI (Direktoratet for forvaltning og IKT). NFF vil gjerne knytte noen kommentarer til DIFIs konklusjoner. Vi synes spesielt at oppsummeringen i kapittel 13, s. 65-66 uttrykker mye som NFF kan si seg enig i. DIFI peker på at "... særlig Kunnskapsdepartementet bør "... involvere seg mer i etatsstyringen av ABM-utvikling" (s. 66.) Dette viser noe av problemet til ABM-utvikling så langt, at direktoratet er knyttet mest til Kultur- og kirkedepartementet (KKD), som også har hånd om høringen.

Departementstilknytning

Som et direktorat for en meget stor og sammensatt brukergruppe bør aktiviteten ha tilknytning til flere departement. Etter NFFs mening bør ABM-utvikling ha tilknytning til både Kultur- og kirkedepartementet(KKD) og Kunnskapsdepartementet(KD).

Fag- og folkebibliotek utgjør en stor del av den sammensatte brukergruppen. NFF har sett flere samarbeid mellom fag- og folkebibliotek som styrker tanken om at ABM-utvikling bør være knyttet til både KKD og KD. Et eksempel er Drammensbiblioteket. I dag er det slik at brukerne i dette biblioteket kan være studenter eller vanlige brukere, og spørsmål som tjenestekvalitet, roller, økonomi og praktisk gjennomføring trenger avklaring. Tidligere hadde fag- og folkebibliotek to direktorat, Riksbibliotekstjenesten og Statens bibliotektilsyn. NFF ønsker at ABM-utvikling skal utøve en veiledende og rådgivende rolle overfor de to sektorene. En overordnet instans kan enklest lage veiledninger for hele biblioteksektoren.

Fagstyre for ABM-utvikling?

NFF tror et fagstyre for ABM-utvikling kan bidra til tettere dialog med departementer og andre aktører, men tror ikke det er en forutsetning for at ABM-utvikling skal fungere godt. DIFI anbefaler at et tenkt fagstyre for ABM-utvikling skal..." konsentrere sitt arbeid om overordnede problemstillinger men også benytte sin posisjon til å markedsføre ABM-utvikling så langt det er mulig." (s.66). NFF vil kommentere markedsføringen til ABM-utvikling på noen områder.

NFF opplever at ABM-utvikling har mange faglig dyktige personer, og at de også uten et fagstyre har fått til noen satsinger for fagbiblioteksektoren, med Nasjonal søketjeneste for vitenskapelig informasjon i åpne institusjonelle arkiv (NORA) som et viktig og godt eksempel. ABM-utvikling mottok søknader om støtte til utvikling av institusjonelle, åpne arkiv. Disse ble satt sammen til ett nasjonalt prosjekt under NDB, og NORA ble så utviklet av personer fra ulike universitets- og høgskolebibliotek. Det videre ansvaret ligger nå under Universitetet i Tromsø. Slik formes mange av utviklingsprosjektene i ABM-utvikling, i tett

kontakt med brukerne.

Markedsføring

NFF mener at ABM-utvikling er flinke til å delta i viktige høringer i sektoren. Spesielt gir ABM-utviklings høringsuttalelse i forbindelse med Stjernøutvalgets innstilling, ”Sett under ett”, et bilde av fagbibliotekenes rolle som NFF vil støtte. Høringsuttalelsen forklarer hvordan kompetanse er en viktig faktor for å gi kvalitetstjenester til studenter både i fag- og folkebibliotek. Slik kan høringsuttalelser gi markedsføringseffekt. ABM-utvikling burde fremme NORA og andre gode satsinger via flere kanaler enn ABM-skrift og slike publikasjoner. De store dagsavisene bør speile aktivitet av denne typen via et systematisk arbeid i ABM-utvikling.

Organisasjonsutvikling i 2008

ABM-utvikling har vært organisert på tvers av de tre sektorene fram til 2008. Det medførte vanskeligheter for bibliotekfolk som kontaktet etaten, som ble kasterballer mellom saksbehandlere. Etter NFFs mening tar de 6 nye avdelingene vare på utviklingsprosesser og forvaltningsansvar på en bedre måte enn tidligere. Etter 5 års drift ser NFF at det har tatt tid å få til en god organisering, der de tre sektorene får sine grunnleggende behov dekket. NFF støtter spesielt Avdeling for bibliotekutvikling, og vil gjerne styrke denne innen ABM-utvikling for at den skal kunne imøtekomme den samlede biblioteksektorens utfordringer. Forskjellene mellom de to biblioteksektorene må utredes ordentlig.

NFF ønsker at ABM-utvikling skal fortsette som en nasjonal og nøytral aktør. DIFI-utredningen peker på at det er mye arbeid igjen med å forene aktørene i biblioteksektoren. DIFI-undersøkelsen påpeker at det er bevilget svært lite midler til de store oppgavene NFF ønsker at ABM-utvikling skal fylle. For å styrke biblioteksektoren, vil NFF komme med noen flere forslag til hva ABM-utvikling kan gjøre.

Møter med fagbiblioteksektoren

NFF kjenner til at ABM-utvikling har hatt jevnlig møter med deler av fagbiblioteksektoren, fortrinnsvis de største. NFF ønsker i tillegg at ABM-utvikling avholder møter med personer fra hele fagbiblioteksektoren. Spesielt vil NFF peke på at spørsmål av viktighet bør tas opp med kompetente fagpersoner som er i aktivt arbeid, i dialog med brukere. Referansegrupper ble tidligere brukt. I dag brukes ad-hoc-grupper oftere, og dette kan ABM-utvikling bidra til.

Kompetansekrav

NFF ønsker at ABM-utvikling skal arbeide for å ta vare på kompetansen til ansatte i fagbiblioteksektoren. Som vist i høringsuttalelsen ”Sett under ett” over, bør brukere av ulike fag- og folkebibliotek få veiledning av et kompetent personale, som kjenner hverandres tjenester og faglige vurderinger. ABM-utvikling bør bidra til å definere kompetansekrav for begge sektorer.

Statistikk

NFF mener at ABM-utvikling bør påse at statistikken som årlig samles inn til SSB fra fagbibliotek får med seg den nye aktiviteten i fagbibliotekene, både bruken av elektroniske samlinger og undervisningen som drives via fagbibliotek.

Finansiering

ABM-utvikling arbeider nå med å lage konsortieavtaler, og dette arbeidet bør etter NFFs mening forbli i ABM-utvikling, og ikke legges til noen av de større universitetsbibliotekene. Ressurser til innkjøp av databaser skal dekkes av deltakerne i slike konsortier. ABM-utvikling bør bidra til å trykke på i statsbudsjettprosessen og i andre sammenhenger for å få institusjonene fagbibliotekene tilhører til å avsette nok ressurser. Her kan Norge lære fra andre land, for eksempel Finland, om hvordan et land kan drive et nasjonalt konsortiearbeid.

For at ABM-utvikling skal fylle både en veiledende og forvaltningsmessig rolle, vil for eksempel NFF anbefale dem å lage en "ressurs-side" på nett, beregnet på biblioteksektoren, om ny forskrift til Åndsverkloven. I den senere tiden har vi hatt en debatt om spill og rettigheter knyttet til spill. Svarene fra ABM-utvikling kunne bli publisert permanent på en slik ressurs-side, sammen med forskriften. En veiledning som denne ressurs-siden vil spesielt gagne små fagbibliotek, som ikke har personale til å tolke nye lover og forskrifter. Det nye ABM-skrift 45, "På rett hylle med Åndsverkloven", er på ca. 100 sider, og er et godt eksempel på grunnlag for å lage en ressurs-side. NFF ønsker gjerne et samarbeid mellom Nasjonalbiblioteket og ABM-utvikling i denne saken.

Små bibliotek

Stordelen av norske bibliotek ligger under Kultur- og kirkedepartementet (KKD) (= folke- og fylkesbibliotekene) samt under Kunnskapsdepartementet (UHR-sektoren). Samtidig eksisterer det en rekke mindre fag- og forskningsbibliotek i privat, halvoffentlig og offentlig sektor som enten ikke naturlig sorterer under noe departement eller under mange av de andre departementene. For eksempel alle bibliotekene innenfor natur- og miljøforskning og –forvaltning som hører inn under Miljøverndepartementet (MD): alle N-instituttene (deriblant NINA, NIVA, NILU), Direktoratet for naturforvaltning, SFT, Polarinstituttet etc. Alle disse institusjonene har tunge fagbibliotek med samlinger som er oppbygd siden første gang man startet med forvaltning og forskning innenfor disse fagfeltene.

Disse samlingene har en uvurderlig historisk verdi, og har også betydning for dagsaktuell forskning. De har verdi i tilknytning til virksomheten på feltene som fortsatt drives. Bibliotekene kjennetegnes ofte ved å være 'énkvinnes' bibliotek, som ofte har lang vei til institusjonenes beslutningstakingende organ. Disse bibliotekene mangler tilknytning til UHR som utformer, setter ord på felles behov og måter å løse utfordringer på, eller til kommunale-/fylkeskommunale organer som har sammenfallende interesser og oppgaveutøving. Små bibliotek mangler en 'overordna' institusjon som kommer med vektige anbefalinger i bibliotekspørsmål! I dette ligger også et element av bevisstgjøring overfor institusjonene med

hensyn til å forvalte både samlingen og den kulturarven bibliotekene sitter på.

Biblioteksøk

Bibliotekene 'utenfor KKD og KD' har med andre ord stort behov for generelle retningslinjer å vise til som er gjengs for andre bibliotek i samme stilling.og som viser institusjonenes ansvar, for eksempel ved tilgjengeliggjøring av materiale som produseres i institusjonene/samlingene overfor offentligheten (Biblioteksøk?), Open Acces, digitalisering av samlinger, bevaring av samlinger for ettertida, kompetansekrav.

I portalarbeid av typen Biblioteksøk bør slike små, viktige fagbiblioteks samlinger bli trukket med. Flere små fagbibliotek er kunnskapsprodusenter på smale fagfelter. Etter NFFs mening bør ABM-utvikling forsvare de små fagbibliotekmiljøene på ulike måter, kanskje lage et ABM-skrift for å drøfte denne kunnskapsutviklingen.

For NFF, Hovedstyret

ved leder Kristin Røijen (sign.), og nestleder Even Hartmann Flood (sign.)